

L'uniùn da dunas à preparo egn apero grandius pigl publicum.

La «mama» o igl «bab» da l'exposiziùn viandanta, igl Christoph Luzi, infurmescha davart igl cuntegn digl container cotschen.

La MiMS à do egn pintg concert segl plaz da parcadi digl bogn mineral da Andeer.

Igl Erwin Dirnberger an sia rolla sco carmer viandant à preschanto 500 ons Grischùn.

Viagear tras 500 ons Grischùn

Igls 10 d'avust e'gl sto aschi lientsch: l'exposiziùn viandanta, ca zelebrescha 500 ons Grischùn, e finalmeing stada eri ad Andeer. Tocèn igls 20 d'avust vean quella ad easser avierta par la publizità. Anturn l'exposiziùn dat igl ear egn program.

STEFANIE ELSA/FMR

L'exposiziùn viandanta ca zelebrescha 500 ons stadi liber da las Tres Leias e finalmeing farmada ad Andeer. Tocèn igls 20 d'avust stat l'exposiziùn ad Andeer. Organiso vignan ear difeiraintas ocurenzas durànt quels gis. Aviert à l'exposiziùn la sera digls 10 d'avust cun la *Ricarda Michael* d'Andeer c'è suno la tibia, egn concert da la Musica instrumentala da la Muntogna da Schons (MiMS) ad egn preschantaziùn digl *Erwin Dirnberger* sco carmer viandant segl plaz da parcadi digl bogn mineral ad Andeer. A l'uniùn da dunas d'Andeer à preparo egn beal apero pigl publicum.

Plascher ca l'exposiziùn e farmada ad Andeer

Passa 90 parsünas àn cato lur veia ad Andeer par l'avertura cugl concert a la preschantaziùn digl *Erwin Dirnberger*. Igl organisatur c'en raspunsavels ca l'exposiziùn fearma ad Andeer en la Cuminanza Culturala Val Schons ad igl vaschinadi d'Andeer. Igl president da la Cuminanza Culturala Val Schons, igl *Andrea Cantieni*, à mano igl publicum tras la sera. Dantànt e ear igl president communal, igl *Silvio Kunfermann*, vagnieu a pled: «Jou angratzg da cor ad Andrea Cantieni par l'iniziativa, c'el à priu a mèn ca l'exposiziùn e vagnida an la Val Schons, ad Andeer. Igl vaschinadi d'Andeer à grand plascher ca l'exposiziùn e farmada an la val a c'igl e ad Andeer.»

Ear igl manader digl project cumplet, igl *Daniel Camenisch*, e sto preschant. El à getg: «La fegnamira e da puspe rinfurzar l'ancunaschientscha par l'istorgia digl Grischùn.» Igls 23 da satember 1524 segian las Tres Leias vagnidas anzemen. Sco Daniel Camenisch manegia: «Quella dezisiùn c'els àn fatg là, gliez à ànc adigna influenza sen las Grischùnas ad igls Grischùns dad oz.»

Rimnar stgaxis an tut igl Grischùn

Igl Andrea Cantieni rauenta agl publicum c'igl project segi fetg grand, l'exposiziùn viandanta e me egn part digl antier project.

«Quell'exposiziùn viandanta à ear egn mama respectivameing egn bab, a lez e igl *Christoph Luzi*.» Cun quels plects suonda igl Christoph Luzi sen tribuna. El magna igl project da l'exposiziùn viandanta ad infurmescha igl publicum davart igl cuntegn digl container cotschen c'è sen vieadi tras igl cantùn Grischùn.

L'exposiziùn à num «Stgaxis grischùns sen vieadi». Tge va qua sen vieadi? Igl Christoph Luzi explitgescha c'igls 76 objects, c'ign veza sen la pare ordafora digl container, en amprastos da museums, arcivs culturals a bibliotecas digl antier cantùn. Trànter oter à la Tgea Schons da Ziràn mess a disposiziùn egn fascha da rutadira pigl container. «Quels objects duesan ear mussar la varietad digl noss cantùn, quella à ear da far cun l'istorgia da las Tres Leias», manegia igl Christoph Luzi. Las Tres Leias vegian schon avànt gieu cunvegns egn trànter l'oter. Dantànt eara gl'on 1524 l'amprem eada c'els vegian safurmo anzemen.

Igls 17 d'avust dat igl alura la pussevladad par las abitàntas ad igls abitàntas da purtar egn agen object, c'els culeian cun lur patria. Cun quels objects fa alura igl museum retic egn'exposiziùn fegn a l'oter on.

«Seglmains ampo sturz»

Suainter igls plects da tut igls raspunsavels, c'igl ieu anavànt cugl concert da la MiMS ca e vagnieu dirigieu digl *Hans Beeli*. Igl president da la MiMS, igl *Gian-Marco Beeli*, e ear ànc vagnieu a pled. «Gl'on 2032 sa la MiMS zelebrar 100 ons, ascheia e ella betga digl tut 500 ons viglia», manegia igl Gian-Marco Beeli cun egn surir.

Suainter lur beal a pintg concert segl plaz da parcadi, anuntgta igl Andrea Cantieni igl Erwin Dirnberger cun sieus nov program «Bündnerland» c'el à scret par zelebrar 500 ons Grischùn. Durànt egn'ureta travearsa el, sco carmer viandant, l'istorgia da las Tres Leias. Ad a la fegn à igl publicum l'ancunaschientscha c'igls carstgàns paran d'aver ampriu nut quels davos 500 ons.

«500 ons? Ea, 100 ons en schon puspe passos. Na, igl e bi, c'ign plazescha anzatg an la

provinzia. Seglmains ampo sturz.» Cun quels plects antscheva la preschantaziùn digl Erwin Dirnberger an la rola sco carmer viandant. Cun quella introduziùn captivescha el directameing l'atenziùn digl publicum. El à purto sia cesta cun objects cun quels c'el à savieu mussar l'istorgia agl publicum. Cun difeiraints tgapeals à l'ear giujieu difeiraintas rolas. Ascheia c'igl publicum à adigna capieu cura c'el à bagliafo d'egna vesta d'anzatgi oter. Las rolas c'el à giujieu en stadas da la gliued ca viveva agl territori da las Tres Leias, mo ear da quellas parsünas digl iester. Aczentuo à igl Erwin Dirnberger sia preschantaziùn an quellas difeiraintas rolas cun canzùns popularas a cun breavs digls abitàntas da las Tres Leias ad ear da la gliued ca viveva agl iester. Suainter c'igl artist à priu cun igl publicum tras quels 500 ons, à l'priu segl givi la sia cesta ad igl carmer viandant e viageiu anavànt.

Igl program da quels gis

Igl program par igls gis durànt ca l'exposiziùn viandanta e ad Andeer e igl savundant:

- 15 d'avust 2024, 19.00: degustaziùn cun la cuschinunza da natira *Rebecca Clopath* a referat digl *Michele Badilatti* davart l'istorgia digl lungatg rumantsch.
- 17 d'avust 2024, 10.00 –16.00: «Volksmusikstuba» par tuts – tgi ca less sùnar an cumpagneia de prender cun igl sieus instrumaint; Gi da rimnada da stgaxis ad Andeer; Wanderwege Graubünden– «Kultuor» davart igl palantschieu sura da la baselgia Ziràn.
- 20 d'avust 2024, 19.00: apero cugl cor maschado Donat a referat davart la Val Schons agl Stadi liber da las Tres Leias digl Florian Hitz.

IL TGIT SUTSILVAN

SEGLIAS

Disgrazia mortala d'egn giuven da 21 ons

Egn giuven da 21 ons e sa disgraztgieu mortalmeing a Reziòlta/Hohenrätien an la vischnànca da Seglias.

FOTO POLIZEIA CANTUNALA DIGL GRISCHÜN

A Seglias an la Tumleasta e egn giuven da 21 ons sa disgraztgieu mortalmeing igl vendergis passo. Anzemen cun egn collega eara el da vieadi a Reziòlta/Hohenrätien. Curt suainter las 15.00 e el curdo giou d'egn nas da grep anturn 100 meters an la profundità. Igl medii da la Rega à me ple pudieu cunstar la mort digl giuven, sco la polizeia cantunala à comunigieu. Anzemen cun la procura publica examinescha ella las zircumstanzas digl aczidaint mortal. (cdm/rtr/fmr)

SPLAIA

Igl Bodenhaus rauenta

La Martina Kuoni referescha davart igls cudeschs da giasts digl Hôtel Bodenhaus a Spleia.

FOTO MAD

La preschantaziùn «igl Bodenhaus rauenta» à liac la savund'eada. Igl cudeschs da giasts digl Hotel Bodenhaus a Spleia en da muntada historica sco ear culturala. Els raquentan da gliued impurtanta c'è vagnida a parnotar agl hotel. Davent digl on 1828 àn viandants da l'Europa a da surmar antschiev a sarenden an quels cudeschs da giasts. Parve da quegl documanteschan igls cudeschs egn epoca impurtanta digl turissem an las Alps. Tut e ancunaschaint: la posiziùn digls giasts, da noua c'els vagnevan a noua c'els viageavan anavànt. Filosofas, musizists, poets a schizund nobels àn parnoto a Spleia.

Davart quella tematica à liac egn preschantaziùn agl Hôtel Bodenhaus igls 24 d'avust 2024 a las 17.00. L'intermediatura da literatura *Martina Kuoni* referescha davart igls cudeschs da giasts digl Hotel Bodenhaus. L'antrada custa 20 fràncs ad igl Hotel Bodenhaus infurmescha c'igl dat ear egn apéro pigl bagnavagnieu. (fmr/ste)

PIGNIA

Cursa da cestas da savùn

Igls 24 d'avust e'gl puspe aschi lientsch. L'ediziùn da la cursa da cestas da savùn sen la veia trànter Pignia ad Andeer va an la 11avla runda. Igl start e tier la viglia tgea da scola a Pignia. La cursa à liac la sonda suaintermeizgi davent da las 14.00. Tgi c'è gudagnieu vean proclamo la sera. Suainter dat igl egn feasta cun musica. S'anuntgear pon ign tier info@vivapignia.ch. Ulteriuras infurmaziùns en da catar sen www.vivapignia.ch/seifenkistenrennen. (fmr/ste)

Agli «Tgit sutsilvan» dat la redacziùn da la FMR eanda par eanda egn sguard sen pintgas a gràndas novitads or digl territori sutsilvan. La FMR selecziunescha a redegua quels texts a publitgescha els an La Quotidiana.